

معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه
مرکز آموزش بحالی

■ تهرآن، خیابان حافظ، روبروی دانشگاه امیرکبیر، ساختمان شماره ۳ قوه قضائیه،
طبقه اول، معاونت آموزش و تحقیقات، مرکز آموزش همگانی
تلفکس: ۰۲۱-۸۸۸۰۸۹۶۹ - کدپستی: ۱۵۹۹۶۵۳۳۱۶ Email: amouzesinfo@mahdad.ir

W W W . M A H D A D . I R

میراث زوج و زوجه

امکان دسترسی و مطالعه تمامی بروشورهای آموزشی

اطلاع از آخرین اخبار کاربردی حقوق

پاسخ به سئوالات حقوقی شما

WWW.MAHDAD.IR

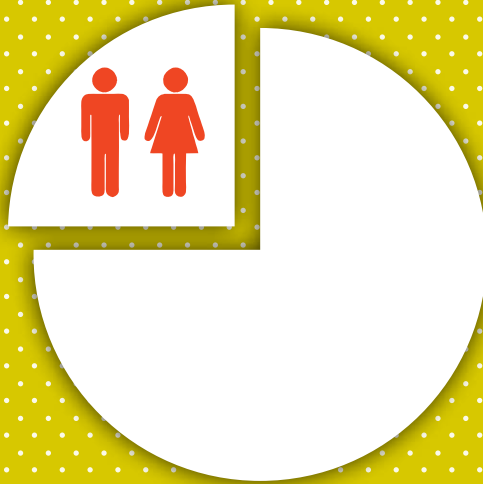
عضویت در باشگاه مخاطبان مرکز آموزش قوه قضاییه

دسترسی به مقالات حقوقی شهروندی

دسترسی به جدیدترین محصولات و انتشارات
مرکز آموزش همگانی و اطلاع از نحوه خرید

مرکز آموزش همگانی قوه قضاییه
چاپ اول

نورین

میراث زوج و زوجہ

◀ آیا می‌دانید که تنها در ازدواج دائم است که زن و شوهر از یکدیگر ارث می‌برند؟

◀ آیا می‌دانید که هریک از زن یا شوهر به چه میزان، از میراث به جای مانده از دیگری ارث می‌برند؟

◀ آیا می‌دانید اگر شوهر، زن خودش را به طلاق رجعی (قابل رجوع) مطلقه کند و هریک از آنها که قبل از پایان عده بمیرد، دیگری از او ارث خواهد برد؟

آقای اکبری در سن ۵۹ سالگی یعنی ۱۵ سال بعد از فوت همسر اولش، دار فانی را وداع گفت. وی در سال‌های اخیر با وجود مخالفت فرزندانش همسر دیگری اختیار کرده بود اما حالا که از دنیا رفته، مشکلات میان همسر دوم و فرزندان مرحوم بالا گرفته است. پنج فرزند آقای اکبری، پس از مراسم کفن و دفن، بدون آنکه سهم ارث زن دوم را بپردازند او را از منزل متوفی بیرون انداختند. وی چاره‌ای جز مراجعه به وکیل قدیمی مرحوم اکبری نمی‌دید....

در صورت عقد دائم از همسرمان ارث می بریم

زن و شوهر از یکدیگر ارث می‌برند، به این رابطه توارث میان زوجین گفته می‌شود. توارث در صورتی میان زوجین برقرار است که ازدواج دائم باشد. به عبارت دیگر در ازدواج موقت که در جامعه با عنوان صیغه شناخته می‌شود، رابطه توارثی میان زن و شوهر وجود ندارد و آنها از یکدیگر ارث نخواهند برد.

سهم هریک از زوجین از میراث یکدیگر

قانون گذار با توجه به شرع مقدس اسلام و بر مبنای آن سهمی که هریک از زن و شوهر از اموال باقیمانده پس از فوت دیگری به ارث می‌برند، تعیین کرده است.

● **سهم زن از میراث شوهر:** اگر شوهر دارای فرزند باشد، زن یک هشتم از اموال برجای مانده او را به ارث خواهد برد. اگر هم شوهر بدون فرزند باشد، سهم زن یک چهارم از میراث اوست. همین که شوهر فرزندی (مشروع و قانونی) داشته باشد، ارث زن نصف می‌شود و تفاوتی نمی‌کند که شوهر از زن اول خود دارای فرزند باشد یا از زن (زنان) دیگر. به عنوان مثال آقای اکبری دو مرتبه ازدواج کرده است؛ وی تنها از همسر اول خود فرزند دارد و از زن دیگر خود اولادی ندارد. در این صورت ارثیه همسر دوم مرد، یک هشتم کل ارثیه خواهد بود.

● **نکته ۱:** طبق قانون زوج از تمام اموال زوجه ارث می‌برد و زوجه در صورت فرزنددار بودن زوج، یک هشتم از عین اموال منقول و یک هشتم از قیمت اموال غیرمنقول اعم از عرصه و اعیان ارث می‌برد. در صورتی که زوج هیچ فرزندی نداشته باشد سهم زوجه یک چهارم از همه اموال به همین ترتیب است.

● **نکته ۲:** اگر مردی در حین بیماری، زنی را عقد کند و به

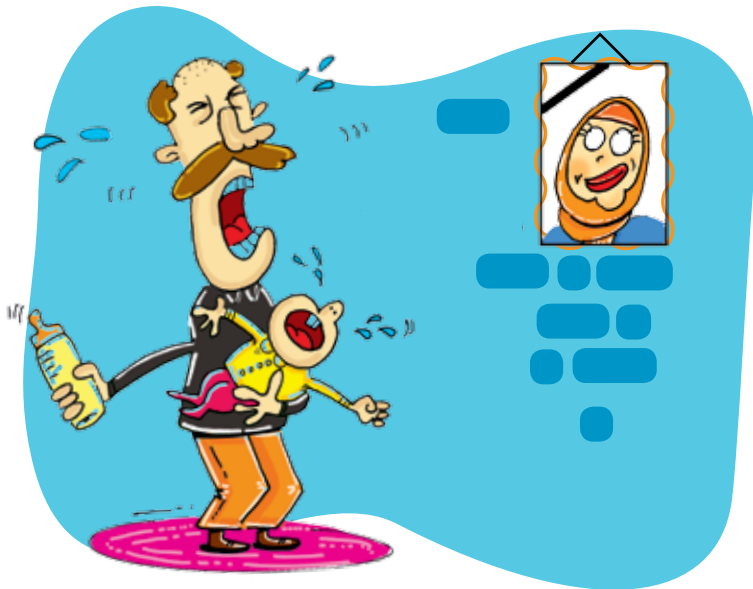

دلیل همان بیماری و پیش از آنکه نزدیکی کند؛ بمیرد، زن از او ارثی نخواهد برد. اما چنانچه پس از نزدیکی یا بعد از نجات از آن بیماری به دلایل دیگر فوت کند، زن از او ارث خواهد برد.

● **نکته ۳:** اگر میت دارای چند زن باشد، حسب مورد $1/4$ یا $1/8$ از اموال باقیمانده او به همسرانش خواهد رسید. همسران متوفی نیز این میزان را به طور مساوی میان خود تقسیم خواهند کرد.

شوهر از نصف یا یک چهارم اموال همسرش ارث می برد.

شوهر نیز در صورتی که زن دارای فرزند باشد، یک چهارم و اگر بدون فرزند باشد، نصف میراث او را به ارث خواهد برد. تفاوتی نمی کند که زن از شوهر کنونی خود فرزند دارد یا از شوهر (شوهران) قبلی. بنابراین ملاک این است که زن فرزند مشروع و قانونی داشته باشد. به طور مثال زنی را فرض کنید که در زمان حیات خود چهار مرتبه

شوهر کرده و تنها از سه شوهر سابق خود دارای فرزند است. در این صورت شوهر چهارم (که زن از او اولادی هم ندارد) باز باید یک چهارم از اموال باقیمانده میت را به ارث ببرد.

بعد از طلاق هم ممکن ست زن و شوهر ارث ببرند

۱۱

اگر شوهر زن خود را به طلاق رجعی (قابل رجوع) مطلقه کند، در صورت فوت هر یک از زوجین تا پیش از پایان یافتن عده، دیگری از او ارث خواهد برد. اما چنانچه فوت پس از پایان عده طلاق باشد، دیگر توارثی در میان نیست و زن و مرد هیچ یک از دیگری ارث نخواهند برد.

در مورد طلاق بائن (غیرقابل رجوع) هم باید گفت که به محض وقوع طلاق، رابطه توارثی قطع می‌شود. به عبارت دیگر در زمان عده طلاق بائن یا پس از آن، چنانچه یکی از زن یا مرد فوت کند، دیگری از او ارث نخواهد برد.

نکته ۱: چنانچه شوهر، همسر خود را در حال بیماری طلاق دهد (هر نوع طلاقی اعم از رجعی یا بائن) و در مدت یک سال بر اثر همان بیماری فوت کند، زن از او ارث خواهد برد؛ مشروط به اینکه زن نیز در این یک سال ازدواج دیگری (اعم از دائم یا موقت) نکرده باشد.

وقتی که زوجین وارثی بجز همسرشان ندارند

۱۱

چنانچه مرد وارث دیگری غیر از همسرش نداشته باشد، زن فقط یک چهارم از میراث شوهر را به ارث خواهد برد. بنابراین باقی اموال در حکم اموال بدون وارث است و به ولی امر مسلمین خواهد رسید. اما اگر زن فوت کند در صورتی که وارث دیگری غیر از شوهر نداشته باشد، تمامی اموال به جای مانده از او به شوهرش خواهد رسید. نکته: اگر زن فوت کند در حالی که پدر و مادر او هنوز در قید حیات هستند، والدین از مهریه او (اعم از اینکه آن را در زمان حیات مطالبه کرده باشد یا نکرده باشد) نیز ارث خواهند برد، مشروط به اینکه زن آن را قبلاً نبخشیده باشد.

□ **سه‌م زن از میراث شوهر:** اگر شوهر فرزندی نداشته باشد یک چهارم و چنانچه صاحب فرزند باشد، یک هشتم از میراث شوهر به زن او خواهد رسید.

□ **سه‌م شوهر از میراث زن:** اگر زن فرزندی ندارد یک دوم و در صورتی که صاحب فرزند باشد یک چهارم از میراث او به شوهرش خواهد رسید.

□ **توارث میان زوجین در صورت طلاق:** در صورت وقوع طلاق رجعی، اگر هر یک از زن و شوهر در مدت عده فوت کند؛ دیگری از او ارث خواهد برد. اما اگر مرگ پس از عده واقع شود؛ دیگری از او ارثی نخواهد برد. در خصوص طلاق بائن هم باید گفت که اگر مرگ در مدت عده یا پس از آن صورت گیرد؛ به هر حال دیگری از متوفی ارثی نخواهد برد.

□ **توارث میان زوجین در صورتی که وارث دیگری غیر از زن یا شوهر وجود نداشته باشد:**

۱. اگر شوهر فوت شده و وارث دیگری غیر از زن ندارد، زن تنها یک چهارم از اموال برجای مانده او را به ارث خواهد برد در نتیجه باقی اموال در حکم مال بلاوارث است و در اختیار فقیه خواهد بود.
۲. اگر زن فوت کرده است و وارث دیگری نیز غیر از شوهر ندارد، تمام میراث او به شوهر خواهد رسید.

□ **طلاق رجعی:** طلاقی را گویند که در آن، شوهر می‌تواند در مدت عده به زن رجوع کند.

□ **طلاق بائن:** طلاقی را گویند که در آن، شوهر نمی‌تواند در مدت عده به زن رجوع کند. طلاق بائن دارای اقسامی است که از جمله آنها می‌توان به طلاق زن یا تسه و طلاق قبل از نزدیکی اشاره کرد.

□ **عده طلاق:** مدتی را گویند که در طول آن، طبق قانون، زن نمی‌تواند با مرد دیگری عقد یا ازدواج کند. سه طهر برای زانی که عادت می‌بینند و سه ماه برای زانی که در سن عادت بوده اما دچار آن نمی‌شوند، به عنوان عده طلاق در نظر گرفته شده است.

با این توضیحات وکیل، جای نگرانی نبود، چون یک هشتم اموال منقول متوفی (همچنین یک هشتم قیمت اموال غیرمنقول) به همسر دوم او به ارث می‌رسید. آقای اکبری به زن اطمینان داد که قانون در مقابل رفتار نادرست فرزندان متوفی جانب وی را خواهد گرفت اما توصیه کرد که بدلیل آشنایی خانوادگی قدیمی با آنها ابتدا قانون را برای آنها شرح دهد تا تکالیف خود را بشناسند.

